

Till Ålands landskapsregering

Ärende: Begäran om yttrande över lagförslag om ändring av klientavgifter inom socialvården

Ålands handikappförbund r.f. har fått en yttrandebegäran gällande ett lagförslag om ändring av klientavgifter inom socialvården. Förbundet representerar genom sina medlemsföreningar ca 4300 personer med funktionsnedsättningar och deras anhöriga på Åland. Förbundets Yttrandegrupp, som består av representanter från förbundet och förbundets 12 medlemsföreningar, har vid sitt möte den 2.5 diskuterat lagförslaget och lämnar följande yttrande.

Till att börja med vill Yttrandegruppen tacka Landskapsregeringen (LR) för möjligheten att ge sina synpunkter på lagförslaget om ändring av klientavgifter inom socialvården. Vi ser många positiva förändringar i den föreslagna lagen om klientavgifter inom socialvården. Vi välkomnar alla åtgärder för att utjämna och lindra ekonomiska orättvisor i samhället.

Personer med funktionsnedsättning lever generellt sett oftare i relativ fattigdom än jämförbara personer utan funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning är också ofta klienter inom socialvården. Således är de föreslagna sänkningarna i klientavgifter bra, men vi skulle gärna sett större sänkningar.

Relativ ojämlikhet vad det gäller disponibla medel kan omvandlas till absolut ojämlikhet i möjligheter – möjligheter att leva ett liv som alla andra. I detta hänseende är det inte frågan om hur mycket pengar en enskild person har utan vad som konkret kan göras med de pengar personen har. Detta har blivit särskilt tydligt i tider på inflationen har ökat och allt fler har svårt att klara sig ekonomiskt. Utifrån detta perspektiv kan man argumentera för ännu större sänkningar i klientavgifterna inom socialvården.

Lagförslaget kan ytterligare problematiseras utifrån kravet på att klienten själv ska ha kontroll över att avgiftstaket inte överskrids. Enligt lagförslaget åläggs klienten ett ekonomiskt ansvar att själv ha uppsikt över sina klientavgifter och vid behov kunna reklamera kvitton och utgifter som ingår i högkostnadsskyddet inom socialvården. Detta ser vi som problematiskt, då flera klienter inom socialvården har svårt att bevaka sina egna intressen och har utmaningar med att hålla koll på sina ekonomiska angelägenheter. Yttrandegruppen skulle gärna se ett automatiserat system som bevakar klientens utgifter och meddelar när taket är nått

Kommunerna har möjlighet att besluta om en "skäligen summa" när det gäller avgift för hemservice. Eftersom denna avgift kan bestämmas av den enskilda kommunen leder det förmodligen till godtyckliga beslut och stora skillnader mellan kommuner i uttaget av klientavgifter. Vi skulle gärna se att alla avgifter regleras i lag.

Även om lagförslaget förenklat klientavgifterna finns det fortfarande flera olika sätt att ta ut avgifter på. Detta gör det fortsatt svårt och snårigt att räkna ut hur stora klientavgifterna blir, vilket kan leda till att det blir svårt för klienterna att bevaka sina intressen och kontrollera att rätt avgifter tas ut.

Vi anser även att klientavgiftslagen borde harmoniseras med patientavgiftslagen, så att samma avgiftstak gäller för både personer inom sjukvård och socialvård. Detta skulle göra det lättare för patienter och klienter att veta vad som gäller avseende socialvårdsavgifterna.

Utöver detta kan Yttrandegruppen konstatera att det inte framkommer hur tidigare yttranden vad gäller framtagandet av klientavgiftslagen steg 1. använts och beaktats i beslutsfattandet. Detta skulle behöva klargöras i vidare processer.

Ålands handikappförbunds Yttrandegrupp ser överlag positivt på förändringarna i lagförslaget vad gäller klientavgifter och hyser förhoppning om att lagförslaget gör avgifter för enskilda mer enhetliga och rättvisa bland annat genom att sträva efter ökad likabehandling.

Mariehamn 11.5.2023

Henrik Lagerberg
Ordförande

Karl Wahlman
Verksamhetsledare

Ålands handikappförbund rf
Skarpansvägen 30, 22100 Mariehamn
+358 (0)18 22 360, info@handicampen.ax
www.handicampen.ax